

Kalcit iz kamnoloma Mali Medvejk pri Sežani

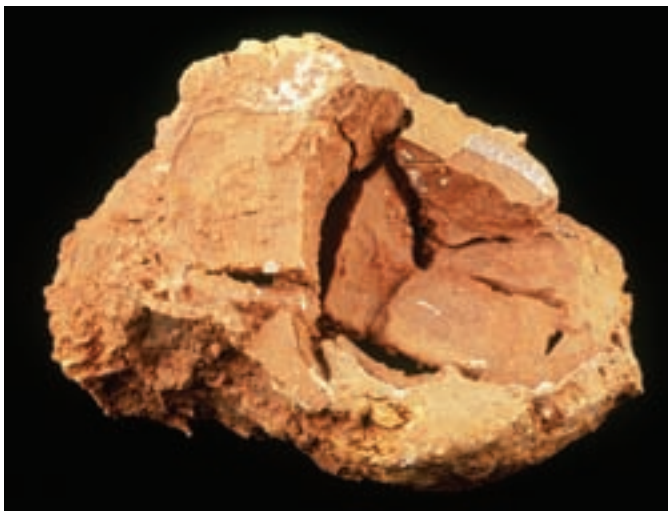
Miha Jeršek, Marjetka Kardelj

Kamnolom tehničnega kamna Mali Medvejk na vzhodnem pobočju hriba Mali Medvedjak je dva kilometra severozahodno od Sežane. Odprli so ga leta 1982, po zaprtju starega sežanskega kamnoloma. Danes ima pet etaž, ki se raztezajo med 360 m in 426 m. Ozemlje je poraslo z nizkim grmičevjem, brinjem, listnatim in deloma mešanim gozdom. Pobočje, v katerem je kamnolom, je položno z vmesnimi strmimi skalnatimi prehodi. Po kamninski sestavi prevladuje trd, temnosiv do črn, tu in tam tudi sivorjavi mikritni plastnati apnenec. Leži nad zgornjekrednim repenskim apnencem, ki je bogat s fosilnimi ostanki, predvsem z velikimi rudistnimi školjkami. Na površini je rahlo spremenjen, deloma zakrasel in razpokan. Ponekod najdemo tudi leče dolomitiziranega apnenca.

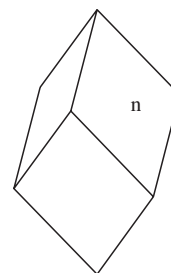
Razpoke in kaverne v apnencu so prevlečene s sigo ali drobnimi kristali **kalcita**. Najpogostejši so protasti kristali, ki so nastali z rekristalizacijo starih sig. Na vrhovih kristalov so razvite ploskve strmega romboedra. Takšni kristali so rdečkastorjavi, rjavi do zelenorumeni, prosojni do prozorni, in veliki do 3 cm.

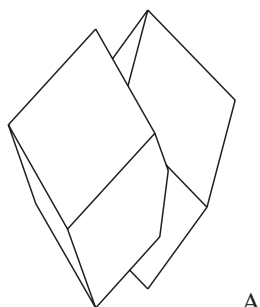
Kamnolom Mali Medvejk leta 2004.
Foto: Miha Jeršek

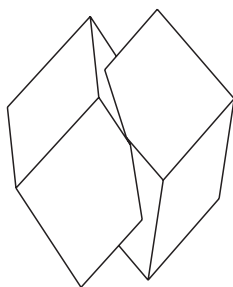
Presek septarijske konkrecije z razpokami; 25 x 14 cm. Nekatere so lahko mineralizirane z drobnimi kristali kalcita z razvitimi položnimi romboedri $e\{012\}$. Najdba in zbirka Marjetke Kardelj. Foto: Ciril Mlinar

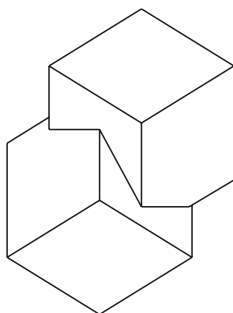
Kristali kalcita iz geod v apnencu imajo preproste kristale z razvitimi kristalnimi ploskvami romboedra $n\{021\}$. Risba: Miha Jeršek

A

B

C

Lateralni dvojček kalcita je poseben tip dvojčkov. Na primeru iz Malega Medvejka sta kristala zdvožčena tako, da je njuna dvojčična ravnina (001). Ker pa sta njuni kristalografski osi c razmaknjeni, dobimo tako imenovani lateralni dvojček. Na risbi a je lateralni dvojček v klinografski projekciji, na risbi b je dvojček obrnjen tako, da je kar najbolje viden, na sliki c pa v smeri (001). Risbe: Miha Jeršek, Mirjan Žorž

Lateralni dvojčki kalcita 50 x 35 mm iz kamnoloma Mali Medvejk pri Sežani. Najdba in zbirka Marjetke Kardelj. Foto: Miha Jeršek

Zelo redko najdemo povsem brezbarvne in prozorne kristale kalcita, ki zapolnjujejo večje ali manjše votline v apnencu. Razvite imajo ploskve negativnega strmega romboedra. Njihova posebnost je v tem, da oblikujejo lateralne dvojčke, pri katerih so kristalografske osi c posameznih subindividuomov vzporedne. Zdvoženi kristali izrazito izstopajo iz podlage, na kateri so razviti manjši samski kristali. Veliki so do 2 cm.

Posamezne kaverne so zapolnjene z nanosi površinske preperine oziroma z rdečerjavo jerino. V njej najdemo številne septarijske konkrecije. Velike so od nekaj centimetrov pa vse do 30 cm v premeru. Razpoke znotraj septarijskih konkrecij so lahko sekundarno zapolnjene s kalcitom. Kristali so majhni in ne presegajo 3 mm. Imajo preprosto morfologijo, saj imajo razvite le ploskve zelo položnega romboedra. Na nekaterih konkrecijah je na površini polno drobnih, ovalnih in okroglih **bobovcev**, ki v premeru ne presegajo 6 mm.

Literaturna vira:

ROKAVEC, D., 2002: *Elaborat o klasifikaciji in kategorizaciji izračunanih zalog in virov tehničnega kamna – apnenca na območju kamnoloma Mali Medvejk* (geologija terena, str. 2-4). Geološki zavod Slovenije, Ljubljana.

ŽORŽ, M., 2002: *The Symmetry System* (lateralni dvojček, str.193; fotografija lateralnega dvojčka kalcita, str. 210-211). Grosuplje.